

REFLEXIA ÚVODNEJ PEDAGOGICKEJ PRAXE V AKADEMICKOM ROKU 2022/2023

Úvodná pedagogická prax v materských školách priamo nadväzuje na predmet *Profesijné činnosti učiteľa 1*. Hoci je táto prax v prostredí materských škôl koncipovaná len v rozsahu 11 hodín, považujeme ju za významnú z dôvodu prvotného kontaktu s pedagogickou praxou. Úvodná pedagogická prax je novo-koncipovanou praxou v novom akreditovanom programe. Práve z tohto dôvodu je potrebné poznať, aké skúsenosti si z tejto praxe odniesli naše študentky a na základe ich spätnej väzby navrhnúť ďalšie postupy.

V zimnom semestri akademického roka 2022/2023 úvodnú pedagogickú prax absolvovalo 77 študentiek dennej formy štúdia, jedna študentka nespĺnila podmienky pre hodnotenie v tomto predmete a štúdium ukončila. Úvodná pedagogická prax prebiehala v 11 MŠ a v 1 MŠ so ZŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta Banská Bystrica. Prax zabezpečovalo 20 cvičných učiteliek.

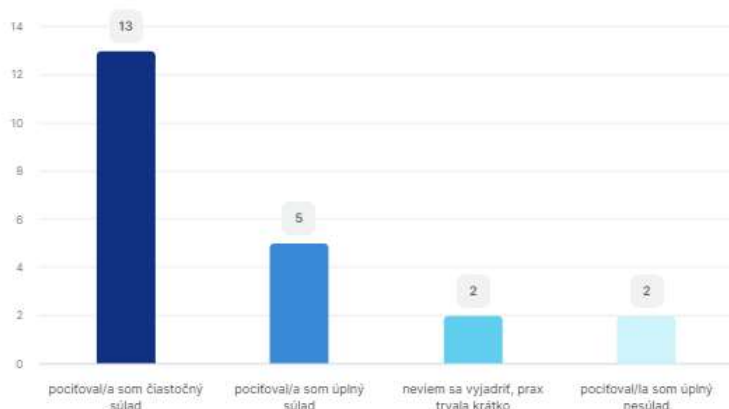
Reflektovanie pedagogickej praxe sme snímali prostredníctvom dotazníka pre študentky, na konci zimného semestra, podobne, ako v iných predmetoch. Do dotazníkového šetrenia sa zapojilo celkom 22 študentiek, čo predstavuje 28, 57%. Položkami dotazníka sme sledovali dva ciele:

1. Zistiť či študentky evidujú súlad medzi výučbou na prednáškach a seminároch a tým, k čomu sú usmerňované na pedagogickej praxi.
2. Zistiť či študentky vnímajú komunikáciu s cvičnou učiteľkou ako podpornú a rozvíjajúcu v nadväznosti k podpore ich profesijnému rastu.

Kľúčové zistenia

Odpovede respondentiek naznačujú, že 13 študentiek (59 %) pociťuje prevažne čiastočný súlad medzi tým, čo sa učia na prednáškach a seminároch. Úplný súlad konštatovalo 5 študentiek (22 %). Úplný nesúlad konštatovali 2 študentky (9 %) a 2 študentky konštatovali, že nedokážu vyjadriť jednoznačný názor vzhľadom na krátku praktickú skúsenosť.

Graf 1 Stanovisko k výroku: Vyjadrite svoje stanovisko k výroku: Počas praxe som pociťoval/a súlad medzi tým, čo ma učia na fakulte a čo odo mňa očakávala cvičná učiteľka.

Vzhľadom na časovo veľmi krátku pedagogickú prax sme nezisťovali konkrétne oblasti rozporu medzi prípravou na fakulte a skúsenosťami v teréne. Rozporom sme venovali priestor počas seminárov a na kolokviu k pedagogickej praxi. Výhodiskom pre túto reflexiu boli aj sebareflexívne denníky študentiek.

V dotazníku sme ďalej sledovali oblasť komunikácie cvičnej učiteľky so študentkami. Možno konštatovať, že 18 študentiek (81 %) vyjadrilo úplnú spokojnosť so spôsobom komunikácie cvičnej učiteľky a 3 študentky (13,6 %) vyjadrili čiastočnú spokojnosť. Len jedna študentka bola čiastočne nespokojná so spôsobom komunikácie cvičnej učiteľky.

Graf 2 Stanovisko k výroku: So spôsobom, ako s nami cvičná učiteľka komunikovala som bola.....(vyberte jednu odpoveď)

Respondentky konkretizovali, čo na práci cvičných učiteliek najviac oceňovali. Niektoré ich výroky sú prezentované v tabuľke nižšie. Výpovede, kde respondentky len stručne konštatovali, že oceňujú komunikáciu s nimi a s deťmi do tabuľky nezahrňame. Mnohé z nižšie zobrazených výpovedí zachytávajú síce aj ocenenie komunikácie, ale aj iné kvality cvičných učiteliek.

Tabuľka 1 Oceňovanie práce učiteliek vo výrokoch respondentiek

Vysvetlenie a priblíženie činností počas dňa, krátky opis jednotlivých detí, podrobné prebratie pedagogickej dokumentácie
Komunikácia s deťmi a zdravý rešpekt
Komunikáciu s cvičnou učiteľkou, ochotu pomôcť nám, jej prácu s deťmi
Komunikatívnosť a originalitu aktivít, úprimnosť
Najviac som ocenila, že sa nám snažila odpovedať na otázky a našla si na nás čas
Našla si čas aj na nás, aby nám povysvetľovala veci a zodpovedala nám otázky. Hoci toho času nebolo veľa, ale oceňujem že si urobila priestor.
Keď som učila veľmi som oceňovala že učiteľka nezasahovala do diania. Ale až na konci povedala svoj názor na moje učenie.
Oceňovala som, že na jednej strane sme mali úplný priestor, ale keď bolo treba, aby nás usmernila, tak to spravila.
Ochotu nám vysvetliť to , čo sme nechápali
Otvorený prístup, vysvetlenie každej neprijemnej situácie, ktorá sa stala medzi deťmi
Páčilo sa mi to, že nám pani cvičná učiteľka venovala dostatočne veľa času, aby nám ukázala pedagogickú dokumentáciu MŠ, vysvetlila nám administratívu a formality, týkajúce sa práce v materskej škole. Rovnako bola ochotná odpovedať na všetky naše otázky a venovala tomu dostatočne veľa času.

Páčil sa mi, spôsob komunikácie s deťmi, aby sa nás deti nebáli a my sme sa mohli začleniť do ich skupiny. Taktiež sa mi páčili, že nás začlenila k všetkým aktivitám, ktoré prebiehali počas našej praxe. Oceňujem aj spôsob organizácie detí a výber hier.
Pani učiteľka mi poradila, čo by som nabudúce pri výstupe mohla zmeniť a ako
Schopnosť nám vysvetľovať veci a zároveň sa venovať deťom
trpezlivosť a ľudský prístup
Ukázala nám zaujímavé aktivity s deťmi, jej prístup bol veľmi priateľský a milý
Ochota, flexibilita, komunikácia
Dokázala nám poskytnúť materiál

Respondentky tiež stručne konkretizovali, čo im na práci cvičnej učiteľky najviac prekážalo. Niektoré ich výroky sú prezentované v tabuľke nižšie, farebne ich odlišujeme v zmysle významov, ktorú prinášajú. Zelené podfarbenie vyjadruje, že respondentky počas praxe nezaznamenali nič, čo by im prekážalo vo vedení cvičnej učiteľky. V podstate 14 výpovedí (63,63%) dokumentuje, že študentkám na praxi nič neprekážalo. 2 respondentky konštatovali problém v komunikácii (tieto výpovede sme podfarbili modrou farbou), 1 respondentka eviduje neochotu učiteľky komunikovať, 1 respondentka vnímala nedostatok času pre komunikáciu s cvičnou učiteľkou. 2 výpovede zaznamenali problém v profesionálnom prístupe cvičnej učiteľky k deťom, ale aj v prístupe k študentkám. Tieto výpovede sú v tabuľke podfarbené oranžovou farbou. Zaujímavá je posledná výpoveď v tabuľke – študentka síce vníma problematické miesta cvičnej učiteľky (čo by sme mohli zaradiť do predchádzajúcej kategórie výpovedí), no tieto problémy vníma ako výzvu pre svoj osobný rast. Túto odpoveď označujeme žltou farbou.

Tabuľka 2 Odpovede respondentiek na otázku čo im v práci cvičnej učiteľky na praxi najviac prekážalo.

Odpoveď	Počet výpovedí	Percentuálny podiel
Nič	3	13.6%
Momentálne mi nič čo by mi prekážalo nenapadá	1	4.5%
Nemám nič také čo by mi vyslovene prekážalo.	1	4.5%
Neboli veci čo by mi prekážali naopak nám vždy pomáhala v situáciách kedy sme si boli neisté	1	4.5%
Neprekážalo mi nič	1	4.5%
Neprekážalo mi nič	1	4.5%
Mne osobne neprekážalo nič, takže nemám čo vytknúť.	1	4.5%
Nič	1	4.5%
Nič konkrétne mi nenapadlo, všetky nejasnosti ktoré, som mala tak som si s cvičnou učiteľkou odkomunikovala.	1	4.5%
Nič mi neprekážalo	1	4.5%
Nič mi neprekážalo	1	4.5%
Nič mi neprekážalo.	1	4.5%
So všetkým som bola spokojná	1	4.5%
Nedostatočná ochota komunikácie	1	4.5%
Nedostatok času na komunikáciu medzi študentkami a cvičnou učiteľkou.	1	4.5%
Že mala zaškatulkované deti.	1	4.5%
Najviac asi, že pani učiteľka používala zdobneniny.	1	4.5%
Niektoré jej výroky, ktoré od nej počuli deti a potom ich aj samotné deti používali.	1	4.5%
Očakávala od nás niečo čo sme robiť nemali, boli sme tam vždy 5 hodín dakedy aj viac. Dávala nám najavo, že robíme zle niečo a aj s jej kolegyňami.	1	4.5%

Konkrétne pri vedení na praxi mi neprekážalo nič. Problém som mala skôr so samotným zaobchádzaním s deťmi a s nálepkovaním. Chýbala mi v tom ľudskosť, priateľskosť, cvičná učiteľka síce mala autoritu, ale myslím si, že to bolo na úkor úprimného a otvoreného vzťahu s deťmi. Výchovno-vzdelávacie aktivity, ktoré cvičná učiteľka robila, považujem skôr za statické a monotónne resp. málo kreatívne a zážitkové. Aj z tohto dôvodu to pre mňa nebolo inšpiratívne do budúcnosti.	1	4.5%
---	---	------

Záver

Úvodná pedagogická prax bola realizovaná po prvý krát podľa nového akreditovaného programu, preto sú pre nás poznatky o zažitých skúsenostiach študentiek mimoriadne cenné. Možno konštatovať, že študentky ocenili možnosť byť na pedagogickej praxi. Ako uviedla jedna z nich: *Som veľmi vďačná za to, že sme mali možnosť hneď na začiatku priamo nazrieť do edukačného procesu v materských školách. Vážim si to, že napriek tomu, že sme študentkami vysokej školy, je kladený pomerne veľký dôraz na prax, čo nie je samozrejmosťou a v iných odboroch to tak zriedka býva. Priala by som však praxe pokojne aj viac, aby sme mohli ešte hlbšie preniknúť do edukačného procesu. Myslím, že aj tu platí: "Stokrát počuť, raz vidieť."*

Niektoré študentky však rozsah úvodnej pedagogickej praxe nepokladajú za dostatočný, prihovárajú sa minimálne týždennú prax: *„Mne by sa osobne páčilo keby máme prax týždennú. Na týždennej praxi sa dá oveľa viac odsledovať ako takto keď sme chodili 1 deň do týždňa.“* Žiaľ, tejto požiadavke nedokážeme vyhovieť. Môžeme však zvážiť, či by bolo možné nastaviť prax na 3 dni po sebe nasledujúce dni.

Vychádzajúc z podnetov študentiek našu pozornosť sústredíme na lepšiu komunikáciu s cvičnými učiteľkami, aby lepšie prenikli do obsahu a cieľov úvodnej praxe. Výpoveď jednej z respondentiek, ktorá síce prax oceňuje ako nový zdroj poznatkov, tak priamo pomenúva a vyzýva k ujasneniu cieľov praxe: *„Úvodná prax bola podľa mňa vedená zo strany fakulty veľmi dobre. Dala nám nové skúsenosti a obzory. Len by som si asi lepšie určila s cvičnými učiteľkami cieľ praxe - aby vedeli čo naozaj je našou náplňou praxe“.*

Taktiež reflektujeme, že do dotazníkového šetrenia sa zapojilo len 22 študentiek (28, 57%), hoci úvodnú pedagogickú prax absolvovalo 77 študentiek. Preto v budúcom akademickom roku zvážime posunúť čas vyhodnotenia úvodnej praxe a tiež v komunikácii so študentstvom vyzdvihneme význam spätnej väzby pre skvalitnenie štúdia.